

UCHWAŁA NR LXIX/433/2023
RADY GMINY BARCIANY
z dnia 22 czerwca 2023 r.

w sprawie „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2025”

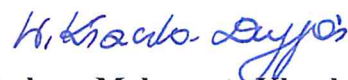
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) Rada Gminy Barciany uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2025”, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Barciany.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

Przewodnicząca Rady Gminy

Wiesława Małgorzata Kłaczko-Dyjas

Załącznik do uchwały Nr LXIX/433/2023

Rady Gminy Barciany

z dnia 22 czerwca 2023 r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE**

NA LATA 2023–2025

1. WPROWADZENIE

Przemoc w rodzinie to zjawisko społeczne zachodzące, gdy członek rodziny, mąż, żona lub inna osoba wspólnie zamieszkująca lub gospodarująca próbuje zdominować fizycznie lub psychicznie partnera, dzieci, rodziców, dziadków, teściów itp., używając przewagi fizycznej, gróźb, szantażu w celu utrzymania nad osobą kontroli i władzy, powodującej cierpienie i szkody.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka. To ona daje człowiekowi możliwość wszechstronnego rozwoju i zaspokajania jego wielu potrzeb. To rodzina wprowadza jej członków w świat wartości i norm społecznych.

Dzieje się tak dlatego, że środowisko rodzinne stanowi źródło miłości i akceptacji, daje poczucie bezpieczeństwa przez spójność wewnętrzną i obecność osób, na które można liczyć. Kontakty z najbliższymi odgrywają istotną rolę w kształtowaniu osobowości człowieka. Ważnym elementem jej funkcjonowania jest to, że odzwierciedla w swojej strukturze przeobrażenia ogólnospołeczne i z czasem dostosowuje się do nich. Rodzina poddana wpływom zewnętrznym zmienia się kształtując osobowość, poglądy, system wartości oraz styl życia jej członków. Jeśli jej kondycja pogarsza się, to wpływa to destrukcyjnie na funkcjonowanie nie tylko jednostki, ale również społeczeństwa. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych jej członków stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc w rodzinie wywołuje poczucie bezradności i jest źródłem lęku i bólu. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Żaden człowiek nie może i nie powinien być na nią narażony. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny. Kwestia ta,

to ogromne wyzwanie dla służb i instytucji zainteresowanych losem osób zagrożonych przemocą lub już jej doświadczających.

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym duże znaczenie mają działania profilaktyczne, które zaszczerpione odpowiednio wcześniej dają szansę na uniknięcie głębokiego kryzysu, a nawet tragedii.

Doskonalenie obecnego systemu ochrony i pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, przy jednoczesnym zapewnieniu stałych form oddziaływań wobec osób ją stosujących, ma przyczynić się do coraz bardziej zintegrowanego systemu pomocowego na rzecz rodzin.

W tym celu tworzy się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Barciany, zwany dalej Programem. Obejmuje on profilaktykę skierowaną na najważniejsze czynniki ryzyka tkwiące w rodzinie i jej otoczeniu społecznym. Nadrzędnym działaniem Programu są nie tylko oddziaływania profilaktyczne, ale także szybkie rozpoznanie zjawiska przemocy w rodzinie i przywrócenie bezpiecznego funkcjonowania w rodzinie. Zakłada się aktywne włączenie w realizację Programu wszystkich służb mających styczność w codziennej pracy z rodziną. Cele, działania i zadania Programu będą podlegać ewaluacji i odpowiadać na potrzeby mieszkańców Gminy Barciany w zakresie przeciwdziałania występowania zjawiska przemocy w rodzinie. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2025 został opracowany zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2021.

Istotnym elementem Programu jest koordynacja działań podejmowanych na rzecz efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym. Podstawę Programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie z którym wszelkie działania powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji działających w gminie (bądź obejmujących zasięgiem działania jego mieszkańców) w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym Zespołu Interdyscyplinarnego, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, szkół podstawowych na terenie gminy Barciany, pracowników służby zdrowia, Policji, Sądu Rejonowego w Kętrzynie i kuratorów sądowych, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie oraz organizacji

pozarządowych. Podejmowane dotychczas działania potwierdzają skuteczność takiego podejścia zarówno w sferze udzielania profesjonalnej pomocy jak również w sferze działań prewencyjnych.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie realizowany w latach 2023–2025. Cele, działania i zadania Programu mogą podlegać ewaluacji.

Program został opracowany w oparciu o partnerski udział przedstawicieli instytucji i organizacji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W skład zespołu ds. opracowania Programu wchodzi przedstawiciele:

- 1) Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Barcianach;
- 2) Komendy Powiatowej Policji w Kętrzynie;
- 3) Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Barciany;
- 4) Szkoły Podstawowej w Barcianach;
- 5) Szkoły Podstawowej w Drogoszach
- 6) Szkoły Podstawowej w Mołtajnach
- 7) Szkoły Podstawowej w Windzie
- 8) Grupowej Praktyki Pielęgniarek Środowiskowo-Rodzinnych „Panaceum”
- 9) w Barcianach;
- 10) Sądu Rejonowego w Kętrzynie;

2. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r.;

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;

Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej;

Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;

Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy;

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. - Kodeks karny;

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. - Kodeks postępowania karnego;

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego;

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieskie Karty”.

Opracowany dokument skorelowany jest z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2023.

3. ANALIZA SWOT SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY

Analiza SWOT jest jedną z najpopularniejszych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Jest stosowana w obszarach planowania. W przypadku Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu polityki społecznej oraz szans i zagrożeń jakie przed nim stoją.

Opracowana diagnoza problemu zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Barciany oraz potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez profesjonalistów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy, pozwoliły na sporządzenie analizy SWOT, której wyniki zostały przedstawione w tabeli nr 1.

Tabela nr 1 Analiza SWOT

Czynniki wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • kampanie społeczne: krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne; • zjawisko przemocy rozpowszechniane w mediach, na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej, tablicy ogłoszeń; • współpraca z instytucjami zajmującymi się zjawiskiem przeciwdziałania przemocy w rodzinie: Policja, GKRPA, oświata, kuratorzy, służba zdrowia, itp.; 	<ul style="list-style-type: none"> • zjawisko silnie zakorzenione w środowisku; • brak narzędzia wykonawczego wobec sprawców przemocy do uczestnictwa w programach korekcyjnoedukacyjnych; • brak mieszkań socjalnych, chronionych dla osób doświadczających przemocy;
<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie rodzinom dotkniętym problemem przemocy oraz uzależnienia dostępu do specjalistycznego wsparcia; • upowszechnienie wśród dzieci i młodzieży działań informacyjnych, profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt małe zaangażowanie przedstawicieli niektórych instytucji zobowiązanych do realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie; • brak grup wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.
Czynniki zewnętrzne	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość wykorzystania istniejących przepisów prawa pozwalających na skuteczniejszą izolację sprawców od ofiar przemocy w rodzinie; • rosnąca świadomość społeczna dotycząca problemu uzależnienia i współuzależnienia oraz zmiana postaw społecznych; • zwiększenie działań informacyjnych dotyczących problematyki uzależnień i przemocy w rodzinie; • Wzrost kompetencji pracowników służb i instytucji realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak konsekwentnych działań w stosunku do sprawców przemocy domowej, poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc; • zbyt niskie kary w stosunku do rangi popełnionych czynów, najczęściej kara w zawieszeniu; • istniejące w społeczeństwie przekonania i stereotypy dot. przemocy, przyzwolenie społeczne na stosowanie przemocy domowej; • niski poziom zaufania do instytucji pomagających i niechęć do współpracy ze strony rodzin; • niedostateczna liczba kadry specjalistycznej z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

4. ANALIZA ZJAWISKA PRZEMOCY W GMINIE Barciany

4.1. Analiza zjawiska przemocy.

W zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie doszło do wielu zmian, w szczególności legislacyjnych, które w znaczący sposób wpłynęły na modernizację działań ukierunkowanych na zatrzymanie przemocy domowej. Ostatnią istotną zmianą, która zapewnia bezpieczeństwo osobom doznającym przemocy jest możliwość żądania, aby sąd właściwy według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym, zobowiązał członka rodziny stosującego przemoc do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazał zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Postanowienie o zobowiązaniu osoby stosującej przemoc w rodzinie do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazaniu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia będzie skuteczne i wykonalne z chwilą ogłoszenia. Istotną zmianą jest to, że to osoba stosująca przemoc musi niezwłocznie opuścić mieszkanie. Zmiany te znaczący sposób powinny przełożyć się na zmniejszenie zjawiska przemocy domowej ponieważ osoby stosujące przemoc będą musiały opuścić mieszkanie, a nie osoba doznająca przemocy jak w większości przypadków bywało.

Celem analizy zjawiska przemocy na terenie gminy Barciany jest zobrazowanie, jak na przestrzeni minionych 4 lat kształtowała się dynamika tego problemu.

Diagnozę sporządzono w oparciu o dane otrzymane z Komendy Powiatowej Policji w Kętrzynie oraz od Zespołu Interdyscyplinarnego. Uzupełnieniem diagnozy jest opinia mieszkańców gminy na temat przemocy w rodzinie wyrażona w badaniu ankietowym.

Z danych Komendy Rejonowej Policji w Kętrzynie wynika, że w latach 2019–2022 na terenie gminy Barciany funkcjonariusze Policji przeprowadzili 1500 interwencji, w tym w 100 przypadkach interwencja zakończona była wszczęciem procedury „Niebieskie Karty”. Analizując dane z tabeli nr 2 należy stwierdzić, że z roku na rok zmniejsza się liczba interwencji Policji w związku z przemocą domową. Wyraźny wzrost ilości „Niebieskich Kart” wystąpił w 2020 roku, w czasie epidemii COVID-19, następnie notowany jest spadek ilości interwencji zakończonych wszczęciem procedury „NK”.

Tabela nr 2 Działania Policji w gminie Barciany w związku z przemocą domową

Wyszczególnienie	Lata				Ogółem
	2019	2020	2021	2022	
Liczba interwencji	367	392	313	428	1500
Liczby interwencji zakończonych procedurą Niebieskie Karty	27	33	20	20	100

Podjęmowanie interwencji w rodzinie dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w art. 9a ust. 2 wskazała podmioty, które zobowiązane są do stosowania procedury „Niebieskie Karty”.

Podmiotami tymi są przedstawiciele:

- 1) jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- 2) gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- 3) Policji,
- 4) oświaty,
- 5) ochrony zdrowia.

Szczegółowe zasady sporządzania Niebieskiej Karty zostały określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” i wzoru formularza „Niebieskie Karty” (Dz. U. z 2011 r. Nr 209, poz.1245).

W okresie od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2022 r. w gminie Barciany do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 105 Niebieskich Kart:

2019 r. - 27 kart;

2020 r. - 34 karty;

2021 r. - 22 karty;

2022 r. - 22 karty.

Dane te zostały przedstawione w tabeli nr 3

Tabela nr 3 Ilość założonych Niebieskich Kart w latach 2019 – 2022

Podmiot wszczynający procedurę Niebieskie Karty	Lata				Ogółem
	2019	2020	2021	2022	
Policja	27	31	19	20	99
GOPS	0	1	2	2	5
Oświata	0	0	1	0	1
GKRPA	0	2	0	0	0
Służba zdrowia	0	0	0	0	0
Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” ogółem	27	34	22	22	105

Jak widać z powyższego zestawienia, instytucją, która najczęściej wszczyna procedurę „Niebieskie Karty” jest Policja. Na podstawie analizy powyższych danych zauważamy, iż coraz więcej osób ujawnia problem przemocy domowej, współpracuje z instytucjami w celu zatrzymania kryzysu i dąży do poprawy jakości swojego życia.

Z analizy dokumentacji „Niebieskie Kart” wynika, że:

- osobami doznającymi przemocy są głównie kobiety, a sprawcami mężczyźni; niepokojącym zjawiskiem jest wzrost przemocy dorosłych dzieci w stosunku do starzejących się rodziców (tab. nr 4);

- z przemocą często współwystępuje nadużywanie oraz uzależnienie od alkoholu.

Tabela nr 4 Relacje, w których najczęściej dochodzi do przemocy

Relacje, w których najczęściej dochodzi do przemocy	Lata				OGÓŁEM
	2019	2020	2021	2022	
Mężczyzna - kobieta	22	28	18	16	84
Rodzic - dziecko	1	0	0	1	2
Dorosłe dzieci – starzejący się rodzice	2	3	3	4	12
Inni (np. dziadkowie - wnuki, siostra – brat)	2	3	1	1	7

Tabela nr 5 Sprawcy przemocy z problemem alkoholowym

Wyszczególnienie	Lata				OGÓŁEM
	2019	2020	2021	2022	
Ogółem liczba sprawców	17	22	16	16	71
Sprawcy przemocy z problemem alkoholowym	5	7	6	6	24

Praca z rodziną, w której wystąpił problem przemocy, wymaga współpracy różnych podmiotów zajmujących się wsparciem osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wprowadziła obowiązek tworzenia w gminach zespołów interdyscyplinarnych, w skład których wchodzi w szczególności przedstawiciele pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty, służby zdrowia, organizacji pozarządowych i kuratorzy sądowi. W gminie Barciany od 2011 r. działa zespół interdyscyplinarny.

Zgodnie z zapisami ustawy posiedzenia zespołu powinny odbywać się nie rzadziej niż raz na kwartał. Zespół tworzy grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z przemocą w rodzinie. W analizowanym okresie zespół interdyscyplinarny spotkał się 16

razy. Utworzono 92 grupy robocze. Każda grupa zajmowała się inną rodziną. Grupy robocze odbyły 313 spotkań. Dane dotyczące pracy zespołu w latach 2019-2022 przedstawia tabela nr 6.

Tabela nr 6 Liczba posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych

Wyszczególnienie	Lata				OGÓLEM
	2019	2020	2021	2022	
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Barciany	4	4	4	4	16
Liczba utworzonych grup roboczych	24	34	17	17	92
Liczba spotkań grup roboczych	59	75	96	83	313

W ramach diagnozy problemu przemocy w rodzinie w gminie Barciany zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród mieszkańców gminy, czego efektem było stworzenie diagnozy profilaktycznej. Badania przeprowadzono metodą CAWI (Computer Assisted Web Interviews). Technika ta polega na przeprowadzeniu ankiet, które były dostępne online. Badania zostały przeprowadzone w 2021 roku, wzięło w nich udział 316 osób (88 dorosłych mieszkańców gminy, 183 uczniów, 45 pracowników instytucji). Wśród pytań zawartych w ankietach 10 dotyczyło problemu zjawiska przemocy w rodzinie. Wśród 88 dorosłych ankietowanych 29,5 % zna kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą dotkniętą problemem przemocy (26 badanych). 27 ankietowanych (30,7 %) odpowiedziało „nie wiem”, 35 (39,8 %) badanych nie ma osobiście ani pośrednio takich doświadczeń. Na pytanie „jak często w okresie ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Pani/Panu doświadczyć przemocy 88 % ankietowanych odpowiedziało „nie doświadczyłam/em przemocy”. Jednokrotne doświadczenie przemocy deklarowało 3 % badanych, 2-10-krotnie – 6 % badanych, 11-20 razy – 1 %, 21-30 razy – 1 %, więcej niż 30 razy – 1 %. Osoby doznające przemocy zostały następnie poproszone o określenie jej rodzaju. Z deklaracji ankietowanych wynika, że największa część z nich doświadczyła przemocy psychicznej (8 osób, tj. 73%). Czterokrotne wskazanie padło na przemoc ekonomiczną i mobbing (po 4 osoby, tj. 36%). 3 ankietowanych wskazało na zaniedbanie (27%), dwukrotna odpowiedź padła na przemoc fizyczną (18%), a pojedyncza na przemoc seksualną (9%). 1 z badanych miał trudność w udzieleniu odpowiedzi na to pytanie (9%). Spytaliśmy respondentów również o to, kto stosował wobec nich przemoc. Analiza materiału badawczego wykazała, że 4 ankietowanych doznało przemocy ze strony męża/żony (36%), 3 osoby wskazały na nieznajomego/ą (27%), a dwukrotne odpowiedzi padły na partnera/partnerkę, kolegę/koleżankę z klasy, dziecko/dzieci oraz inne osoby, wśród których został wymieniony sąsiad (po 2 osoby, tj. 18%). Pojedynczy wybór respondentów padł na tatę i pracodawcę (po 1 osobie, tj. 9%).

Jeżeli chodzi o wpływ pandemii COVID-19 na częstotliwość doświadczania przemocy przez mieszkańców gminy Barciany, 3 ankietowanych wskazało, iż miało to miejsce zdecydowanie częściej (27%), a według 1 badanego raczej częściej (9%). 2 respondentów uważa, że sytuacja epidemiologiczna zdecydowanie nie wpłynęła na częstotliwość doświadczania przemocy, a w opinii kolejnych 2 raczej nie (po 18%). 3 osoby miały trudność w udzieleniu odpowiedzi na to pytanie (27%).

Na pytanie o miejsce doświadczenia przemocy, największa liczba badanych wskazała na dom (7 osób, tj. 64%). Mniejsza liczba odpowiedzi padła na pracę (3 osoby, tj. 27%), miejsce publiczne (2 osoby, tj. 18%) oraz na uczelnię (1 osoba, tj. 9%).

Zebrane w procesie badawczym dane pokazują, iż do stosowania przemocy przyznała się mniejsza część badanych, niż w przypadku doznawania przemocy – na pytanie „Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?” twierdzącej odpowiedzi udzieliło 3% ankietowanych, w tym 2% stwierdziło, iż miało to miejsce tylko raz, a 1% wskazała odpowiedź więcej niż 30 razy.

W dalszej kolejności poprosiliśmy badanych mieszkańców o określenie, jakiego rodzaju zastosowali przemoc. Wśród najczęstszych deklaracji znalazła się przemoc fizyczna i psychiczna (po 2 osoby, tj. 67%). Jednokrotna odpowiedź padła także na przemoc ekonomiczną i zaniedbanie (po 33%).

Pojedyncze odpowiedzi respondentów na pytanie, wobec kogo stosowali przemoc padły na partnera/partnerkę, dziecko/dzieci, kolegę/koleżankę z pracy oraz nieznanego/ą (po 33%).

Odpowiedzi respondentów na następne pytanie pokazują aktualną skalę przemocy występującej wśród rodzin na terenie gminy Barciany. Jak wynika z uzyskanych danych, przemoc domowa dotyczy 2% dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu. Wśród respondentów znalazły się jednak osoby, które miały trudność w jednoznacznym określeniu, czy w ich domu występuje ten problem – stanowiły one 6% ogółu.

Kolejną analizowaną w diagnozie kwestią była opinia dorosłych mieszkańców Gminy, na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci. W odniesieniu do prezentowanych danych warto zwrócić uwagę, że wśród części respondentów występuje tolerancja przemocy jako metody wychowawczej – kary fizyczne popiera 10% badanych, z kolei 8% stwierdziło, że nie ma na ten temat wiedzy. Jednoznacznie negatywnie ocenia tego typu zachowanie 82% mieszkańców.

4.2. Wnioski dotyczące diagnozy problemu przemocy w rodzinie

W związku z przeprowadzoną diagnozą w obszarze problematyki przemocy w rodzinie, jak również dokonaną ewaluacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie oraz opinią zespołu opracowującego Program, a przede wszystkim opinią mieszkańców gminy wynikającą z przeprowadzonych badań ankietowych, w nowym Programie należy wziąć pod uwagę następujące kwestie:

- 1) konieczność prowadzenia działań informujących o możliwości uzyskania wsparcia, a tym samym zwiększenia świadomości na temat przemocy w rodzinie wśród mieszkańców gminy;
- 2) konieczność dalszego usprawniania współpracy pomiędzy instytucjami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 3) prowadzenie działań profilaktycznych poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą;
- 4) zapewnienie szerszej i natychmiastowej specjalistycznej oferty pomocy osobom doświadczającym przemocy;
- 5) dalsze podnoszenie kompetencji osób działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

5. GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2023–2025

5.1. Założenia Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie został opracowany na lata 2023-2025. Program jest spójny z ustawodawstwem krajowym oraz strategicznymi dokumentami obowiązującymi w gminie Barciany. Podstawą Programu jest zasada interdyscyplinarności, zakładająca że wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie dotkniętej problemem przemocy muszą być planowane i realizowane przez specjalistów, będących przedstawicielami różnych instytucji. Istotne znaczenie ma koordynacja działań i rzeczywista współpraca między instytucjami działającymi na rzecz rodziny będącej w kryzysie.

Program cechuje także:

1. **Systematyczność** - rozumiana jako możliwość rozwoju spójnego i wielopoziomowego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w oparciu o wyspecjalizowane zasoby instytucjonalne i ludzkie, pomiędzy którymi istnieje relacja współpracy. Ogniwem tego systemu są pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zaangażowani bezpośrednio w pomoc poszczególnym członkom rodziny uwiękłej w przemoc domową.
2. **Kompleksowość** – przemoc została ujęta w Programie jako zjawisko złożone, wieloaspektowe rozpatrywane w perspektywie prawnej, psychologicznej, społeczno-bytowej i moralnej. Uwzględnienie tylu aspektów przemocy domowej pozwala na pełniejszą jej diagnozę, na dostrzeżenie jej skutków i konsekwencji. Szerszy kontekst zjawiska wskazuje także więcej możliwości oddziaływania w celu zapobiegania przemocy.
3. **Efektywność** – Program zakłada pełną realizację celów i priorytetów działań w oparciu o diagnozę problemu oraz dokładne poznanie zjawiska. Program wymaga monitorowania i ewaluacji.

Założenia oraz cele Programu zostały określone zgodnie z wytycznymi zawartymi w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Ponadto Program odpowiada zadaniom przypisanym gminom w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

5.2. Odbiorcy Programu

Cele programu i ich realizacja oraz działania zaplanowane do realizacji w ramach tego Programu mają służyć ochronie rodzin zagrożonych przemocą oraz poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy. Aby skutecznie zapobiegać problemowi przemocy i niwelować patologiczne zachowania przemocowe, należy zbudować wielopoziomowy, spójny system pomocy dla rodzin uwiękłych w przemoc, którego fundamentem będzie aktywizacja zasobów lokalnych.

Program kierowany jest również do osób zajmujących się udzielaniem pomocy osobom i rodzinom uwikłanym w przemoc, jak również do sprawców przemocy.

Zgodnie z założeniami Program kierowany jest do:

- 1) osób doznających przemocy w rodzinie, w tym dzieci, współmałżonków lub partnerów pozostających w związkach nieformalnych, osób w podeszłym wieku, osób niepełnosprawnych;
- 2) osób stosujących przemoc w rodzinie (sprawców przemocy);
- 3) świadków przemocy w rodzinie;
- 4) pracowników instytucji i służb zajmujących się profesjonalnie udzielaniem pomocy osobom doświadczającym przemocy;
- 5) społeczności lokalnej.

5.3. Cel Programu

5.3.1. Cel główny:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w gminie Barciany.

5.3.2. Cele szczegółowe:

- 1) sporządzanie statystyk określających wielkość zjawiska przemocy i ich aktualizacja;
- 2) poszerzenie świadomości, wiedzy i wrażliwości społecznej w zakresie przemocy w rodzinie;
- 3) zapewnienie wieloaspektowej ochrony i pomocy osobom oraz rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- 4) oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie;
- 5) podnoszenie oraz doskonalenie poziomu kompetencji zawodowych i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizowanie poniżej wskazanych celów operacyjnych:

- 1) **Wsparcie rodzin, w których diagnozowana jest przemoc** - sposoby realizacji celu:
  - a) prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w których diagnozowana jest przemoc;
  - b) udzielanie pomocy rzeczowej i finansowej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Barcianach rodzinom dotkniętym przemocą;
  - c) prowadzenie edukacji wśród ofiar przemocy w rodzinie w zakresie przysługujących im praw,

- d) oddziaływania korekcyjno - edukacyjne wobec sprawców przemocy w rodzinie;
- e) podejmowanie działań w celu zapewnienia pomocy, poradnictwa specjalistycznego oraz wsparcia i bezpiecznego schronienia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

2) Pogłębianie świadomości i wrażliwości społecznej wobec zjawiska przemocy w rodzinie - sposoby realizacji celu:

- a) podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej na temat przemocy w rodzinie poprzez przygotowanie materiałów informacyjnych tj. ulotki, plakaty, broszury i umieszczanie ich w miejscach ogólnie dostępnych;
- b) współuczestnictwo w kampaniach i programach społecznych dotyczących przemocy w rodzinie;
- c) prowadzenie wśród dzieci i młodzieży z terenu gminy Barciany profilaktyki agresji i przemocy m.in. poprzez organizowanie zajęć socjoterapeutycznych w świetlicach wiejskich;
- d) zajęcia z edukacji społecznej.

3) Poprawa skuteczności podejmowanych działań przez instytucje i organizacje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy na terenie gminy Barciany - sposoby realizacji celu:

- a) zintegrowanie działań w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Barciany poprzez wypracowanie aktywnej, stałej współpracy placówek oświatowych, służby zdrowia, gminnej komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, sądu rejonowego, kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych, kościoła oraz zespołu interdyscyplinarnego;
- b) kontynuowanie wizyt przez pracowników socjalnych, przedstawicieli policji i kuratorów sądowych w rodzinach zagrożonych i dotkniętych przemocą;
- c) profesjonalizacja kadr związanych z pracą w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- d) diagnozowanie, monitorowanie i reagowanie na niepokojące sytuacje mogące świadczyć o występowaniu zjawiska przemocy w rodzinie.

Przewidywane efekty Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2025 związane są z realizowaniem ustawowych zapisów, którego celem jest minimalizowanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz jej skutków. Program ten zakłada konieczność podejmowania aktywnych i kompleksowych działań skupionych w równej mierze na przeciwdziałaniu przemocy, ochronie ofiar przemocy, jak i oddziaływaniach na osoby, które przyjmują postawy agresywne i wykazują zachowania przemocowe. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2025 stanowi kontynuację

poprzedniego programu realizowanego od 2016 roku uzupełnioną o zdobyte umiejętności i doświadczenia, których efekty będą widoczne w:

- a) zmianie postaw społeczności lokalnej;
- b) zwiększeniu społecznej wrażliwości i zaangażowaniu w problematykę dotyczącą przeciwdziałania przemocy;
- c) profilaktyce i edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie poznania skutków stosowania przemocy w rodzinie;
- d) promowaniu metod wychowawczych bez użycia przemocy;
- e) poszerzeniu dostępności i skuteczności pomocy dla osób doświadczających przemocy,
- f) wzroście liczby osób zajmujących się profesjonalnie pomocą ofiarom i sprawcom przemocy.

Tabela. Nr 5. Cel główny, cele szczegółowe, kierunki działań, realizatorzy działań i wskaźniki realizacji działań

Cel główny	Cele szczegółowe	Kierunki działań	Realizatorzy	Wskaźniki
<p>Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w gminie Barciany</p>	<p>1. 1. Sporządzenie statystyk określających wielkość zjawiska przemocy i ich aktualizacja.</p> <p>1. 2. Poszerzenie świadomości, wiedzy i wrażliwości społecznej w zakresie przemocy w rodzinie.</p>	<p>1. Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy w rodzinie, w tym z udziałem mieszkańców gminy, w formie badań ankietowych dot. rozmiarów zjawiska oraz skuteczności pomocy.</p> <p>1. Zwiększenie wiedzy mieszkańców gminy na temat przemocy w rodzinie m.in. poprzez upowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych, w tym rozpowszechnianie plakatów, broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy oraz umieszczanie informacji w gablotach na terenie gminy, publikowanie na stronie internetowej GOPS informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia dla osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej.</p> <p>2. Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki agresji i przemocy, m.in. poprzez organizowanie zajęć w ramach szkolnych programów profilaktyki.</p> <p>3. Prowadzenie działalności profilaktycznej z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych, m.in. poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą.</p> <p>4. Organizowanie dla nauczycieli szkoleń i warsztatów dotyczących przemocy</p>	<p>ZI, GOPS, Policja, GKRPA</p> <p>ZI, GOPS, Policja, organizacje pozarządowe, GOK, inne podmioty i instytucje.</p>	<p>Liczba założonych Niebieskich Kart, analiza badań ankietowych, statystyki określające wielkość zjawiska przemocy</p> <p>- liczba upowszechnionych materiałów informacyjnych (ulotek, broszur, plakatów)</p> <p>- liczba publikowanych na stronie internetowej GOPS informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia,</p> <p>- liczba zajęć dla dzieci i młodzieży z zakresu profilaktyki agresji i przemocy,</p> <p>- liczba dzieci uczestniczących w zajęciach,</p> <p>- liczba działań edukacyjnych dla rodziców,</p>

		<p>w środowisku szkolnym i rodzinnym.</p> <p>5. Edukowanie ofiar przemocy w zakresie przysługujących im praw.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodziców uczestniczących w działaniach edukacyjnych, - liczba szkoleń dla nauczycieli, - liczba nauczycieli biorących udział w szkoleniach.
<p>1.3. Zapewnienie wieloaspektowej ochrony i pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie.</p>	<p>1. Zintensyfikowanie działań zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie w szczególności poprzez realizację procedury „Niebieskiej Karty”.</p> <p>2. Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy w rodzinie poprzez wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty”.</p> <p>3. Realizowanie pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, socjalnego, prawnego, zawodowego i rodzinnego.</p> <p>4. Kontynuacja pracy terapeutycznej uzależnień z rodzinami.</p> <p>5. Zwiększenie dostępności do telefonu informacyjnego dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.</p> <p>6. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w całodobowych ośrodkach wsparcia lub w ośrodkach interwencji kryzysowej.</p> <p>7. Tworzenie warunków umożliwiających ofiarom przemocy otrzymywania w pierwszej kolejności mieszkań socjalnych.</p> <p>8. Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym</p>	<p>ZI, GOPS, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, GKRP A, policja, służba zdrowia, wójt gminy inne podmioty i instytucje</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba posiedzeń ZI, - liczba utworzonych grup roboczych, - liczba osób objętych pomocą, - liczba rodzin objętych pomocą, - liczba sporządzonych formularzy „Niebieskie Karty” przez poszczególne właściwe służby, - liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa, - liczba osób, którym zapewniono miejsce w całodobowych ośrodkach wsparcia lub ośrodkach interwencji kryzysowej, - liczba osób (ofiar przemocy), które otrzymały mieszkania 	

		<p>dzieciom w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.</p> <p>9. Pomoc w formie pracy socjalnej oraz pomocy pieniężnej i niepieniężnej w ramach pomocy społecznej.</p> <p>10. Organizowanie grup wsparcia dla osób pokrzywdzonych i ofiar dotkniętych przemocą (w miarę potrzeb).</p>		<p>socjalne, - liczba dzieci, którym zapewniono bezpieczeństwo w trybie art. 12a ustawy o przeciw. przemocy w rodzinie, - liczba osób dotkniętych problemem przemocy, którym udzielono pracy socjalnej lub innej pomocy społecznej, - liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” na skutek ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.</p>
<p>1.4. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie.</p>		<p>Motywowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-educacyjnych.</p> <p>Motywowanie sprawców przemocy nadużywających alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego.</p> <p>Kierowanie sprawców przemocy do psychologa lub terapeuty uzależnień.</p> <p>Przeprowadzanie rozmów motywujących z osobami stosującymi przemoc do zmiany</p>	<p>ZI, GOPS, Policja, Sąd Rejonowy, Prokuratura, GKRPA, psycholog</p>	<p>- liczba osób biorących udział w programach korekcyjno-educacyjnych, - liczba osób korzystających z porad psychologa, terapeuty uzależnień, - liczba osób, które</p>

	zachowań.		podjęty leczenie z uzależnienia od alkoholu.
1.5. Podnoszenie oraz doskonalenie poziomu kompetencji zawodowych i przeciwdziałanie, wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Organizowanie szkoleń i warsztatów dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Umożliwienie udziału w różnych formach doskonalenia zawodowego (zewnętrznego).	GOPS.	<ul style="list-style-type: none"> -liczba przeprowadzonych szkoleń, - liczba osób biorących udział w szkoleniach, - liczba osób delegowanych na szkolenia zewnętrzne.

Przewidywane efekty realizacji Programu

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom, rodzinom zagrożonym i dotkniętym przemocą poprzez:

- 1) wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 2) podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 3) zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą;
- 4) zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom i rodzinom doświadczającym przemocy, w tym zapewnienie miejsc w całodobowych placówkach udzielających pomocy;
- 5) podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 6) zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Finansowanie Programu

Zadania Programu będą realizowane i wdrażane etapowo zgodnie z potrzebami i możliwościami finansowymi Gminy. Środki pochodzić będą głównie z budżetu Gminy Barciany, przy czym środki na obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego pokrywane są ze środków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Barcianach. Zadania ujęte w Programie mogą być także finansowane z dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Ewaluacja i monitoring

Monitorowanie Programu będzie prowadził Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Barcianach, na podstawie zebranych informacji, przekazywanych przez jednostki uczestniczące w jego realizacji. Wskaźniki osiągnięcia celów będą mierzone systematycznie w okresach rocznych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Barcianach do dnia 31 marca każdego roku przedłoży radzie gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

Ostateczne efekty realizacji Programu zostaną podsumowane w 2025 roku po zakończeniu przewidzianego okresu jego realizacji.